

La ràdio en l'aprenentatge de les llengües

Els mitjans de comunicació han estat sempre molt presents en l'ensenyament de les llengües. La imatge atrau molt els alumnes, però la ràdio és potser el primer mitjà de comunicació entre els adolescents, sovint abans que la televisió. Avui dia, quan tothom parla de la importància de l'oral dintre de l'aprenentatge de les llengües, la ràdio suposa un recurs magnífic, sobretot per la relació estreta entre l'escrit i l'oral, però també com a nucli de creativitat dintre de l'aprenentatge.

La ràdio és un mitjà de comunicació diferent dels altres en la mesura en que només disposa d'un canal per transmetre's: el so. Potser no ha estat molt utilitzat en l'ensenyament de les llengües estrangeres, però es tracta, sens dubte, d'un instrument molt valuós en diversos aspectes del currículum:

- Millora el domini tant de la llengua escrita com de la llengua oral, tant pel que fa a la comprensió com a l'expressió.
- Desenvolupa estratègies d'aprenentatge com la discriminació auditiva i la repetició de models significatius.
- Ajuda a millorar la comunicació en llengua estrangera, perquè s'ha conèixer bé el sentit del que es diu i s'ha de llegir el paper de manera expressiva, amb l'objectiu de ser entès.

Aspectes curriculars del francès i aspectes interdisciplinaris del projecte de creació de programes de ràdio

Al nostre institut vam començar l'experiència de la creació de programes de ràdio el curs passat i aquest any la motivació dels propis alumnes ens ha fet dedicar una bona part del segon trimestre a aquest projecte. El treball produït no queda reduït al programa de ràdio que podem sentir, sinó durant el desenvolupament del projecte els alumnes han realitzat activitats diverses dintre del currículum i que han fonamentat els programes de ràdio que presentem. Alguns exemples d'aquesta feina són els següents:

- Treball sobre la notícia als mitjans de comunicació. Parts del text i estudi dels connectors. Creació de textos a partir d'una notícia en vídeo o d'Internet.
- Estudi de la concordança de verbs en els textos en passat. Activitats diverses sobre el conte tradicional.
- Estudi del llenguatge publicitari. Treball precís sobre verbs (imperatiu i infinitiu), adjectius i sobre aspectes no icònics de la publicitat.
- Treball fonètic: discriminació de fonemes i dels elements prosòdics del text oral.
- La interrogació directa total i parcial a les entrevistes. Utilització obligatòria del "vous" i dels diferents tipus d'interrogació.

- Identificació d'algunes marques de registre idiomàtic pròpies dels mitjans de comunicació.
- Treball sobre el vocabulari, no només de l'específic de cada ràdio sinó d'un lèxic comú que està relacionat amb les iniciacions tècniques de l'enregistrament.
- Ús i identificació de diferents registres: descripció, diàleg, narració, poesia, llenguatge publicitari.

A banda d'aquests aspectes curriculars, l'elaboració de programes de ràdio posa en joc altres destreses de tipus interdisciplinari. Les podem agrupar en les següents:

- Aprendre a fer recerques sobre un tema determinat i a gestionar aquesta informació; utilitzar les TIC de manera significativa a l'aula.
- Desenvolupar en l'alumne actituds de responsabilitat, d'autonomia, de cooperació, de respecte i d'esperit crític.
- Reflexionar sobre l'ús del llenguatge en els mitjans de comunicació i especialment en la ràdio, des de l'elaboració de determinades notícies fins al llenguatge intencional de la publicitat.
- Formar part de manera activa en un projecte col·lectiu és d'alguna manera: compartir competències, responsabilitzar-se dels resultats, autoavaluar-se i aprendre a dur a terme un treball cooperatiu.

Desenvolupament de l'experiència

El mètode que hem seguit en l'elaboració per a tots els programes de ràdio podem explicar-lo en quatre etapes:

1. Tria del tema de la ràdio. Els professors no hem seguit cap línia precisa pel que fa a la tria de temes. S'ha fet en grup i comentats després, fins i tot durant l'elaboració del programa. Durant aquests debats es feia sovint necessària una "negociació" que tenia en compte tant el tema com el seu tractament a la ràdio.
2. Descripció de les idees d'enregistraments. Es va fer una llista de les possibilitats d'enregistraments a l'abast: reportatges, entrevistes, cançons, textos, publicitats...
3. La següent etapa va consistir en escriure "en brut" un pla de l'emissió amb el fil conductor. Poc a poc es va anar completant el contingut de les diverses parts amb l'ajut del professor.
4. Una vegada ja va ser definitiu el contingut del programa, es va passar a un entrenament fonètic dut a terme amb l'ajut de la lectora de francès del nostre centre.

Radio Ciné

Els alumnes que van fer el programa de Radio Ciné s'han interessat des del primer dia pel cinema i hem aprofitat aquesta motivació per dur a terme diferents activitats: recerca a Internet sobre novetats en cinema, lectura d'entrevistes; al primer trimestre van realitzar en petits grups dues pàgines d'una revista de cinema inventada. En aquesta revista hi havia portades, passatemps, entrevistes, curiositats, etc. Quan vam comentar la possibilitat de fer un programa de ràdio, l'esquema de l'emissió va estar molt clar de seguida: una entrevista, un concurs i una crítica de cinema.

El següent pas va ser perfilar exactament el contingut del programa. Va resultar difícil posar-s'hi d'acord. És per això que vam decidir fer tres grups que treballarien sobre cada un dels temes; el procés de recerca i d'elaboració es va fer doncs en petits grups i van ser ajudats per la professora de francès. Posteriorment, es va posar en comú la feina feta i es van discutir alguns detalls; la tasca va entrar en una etapa de negociació que tenia com a objectiu una crítica constructiva per tal de millorar el programa.

Les decisions sobre sorolls i músiques es van prendre entre tots. Si bé tots van aportar algun so interessant, el grup va triar per votació els millors. La professora va aportar també alguns sons, però va ser el grup qui va decidir de la conveniència d'utilitzar uns sons o d'altres.

Paral·lelament als assajos que tenien en compte la fonètica i l'entonació dels textos, es van fer proves amb l'Audacity. Es va prendre la decisió, per exemple, de fer un efecte especial amb la veu del personatge entrevistat: el protagonista de "Ratatouille" (Rémy), que va rebre un canvi de veu perquè semblés de dibuixos animats.

Una vegada es va donar per acabada la fase de preparació, es va fixar un dia per fer els enregistraments del programes de les classes que participaven en el projecte. Va ser un dia molt especial i de molts nervis, però la satisfacció posterior d'una creació en cooperació va compensar tots els esforços.